

PANAMA

-tussen hoed en schootsvel-

Beroemd omwille van z'n kanaal, plots berucht om z'n 'papers', maar al langer een weinig verkende geheimtip: Panama is naast groene zus Costa Rica begonnen aan een toeristische opmars.

Isla de Coiba is een strand aan een baai met wilde vegetatie, het is snorkelen en barbecuen, zonnen en wandelen door het woud, tussen apen, luiaards en papegaaien, een idyllische vlek in de meest westelijke golf van Chiriquí in de Stille Oceaan. Boven Isla Iguana dansen dan weer vijfduizend fregatvogels in de hemel, met hun geknakte vleugels zijn ze de zwarte draken langs de Panamese kust van el Pacifico. En voor de kust van de hoofdstad is de Archipiélago de las Perlas een oase van kristallijne afgelegenheid. Eilandhoppen is een vrolijke bezigheid in deze tropische wateren. Maar varen is ook wachten, voor anker gaan en wachten tot het jouw beurt is. Het zeilschip deint tussen tientallen containerschepen en tankers, die wachten om het grootste kanaal ter wereld binnen te varen. Door de ochtendlijke patrijspoort kijk ik naar een onwaarschijnlijke skyline: ergens in de vorige eeuw leefde hier niets dan een oude stad, nu kijk ik vol ongeloof naar een van de snelst groeiende skylines ter wereld. Panama City is adembenemend. En in het bezoekerscentrum van Miraflores is het spektakel fascinerend: sluisdeuren gaan open, oersterke treintjes trekken mastodonten in het dok. Waar het land op z'n smalst is, sinds de overgang van negentiende naar twintigste eeuw, trekt El Canal met sluiscomplexen en meren een lint van tachtig kilometer door de Isthmus, de navelstreng die de continenten van Noord- en Zuid-Amerika verbindt, die de Stille Oceaan verbindt met de Caraïben en de Atlantische Oceaan. Miraflores, een wonder van vernuft en techniek zoals het hele kanaal, is een komen en gaan van stalen monsters en megatonnen goederen in een verbaasd kijkende natuur. De kracht van miljoenen liters water tilt het schip omhoog, de sluis opent en het schip verdwijnt in het tropische universum.

OUD EN NIEUW

Van op de stadsmuren is het uitzicht al even verbazend, de hoofdstad kijkt naar El Pacifico, de stille maar ook de grootste oceaan op aarde: daar liggen de reuzenschepen voor anker. En

wat een einder: de koloniale stad, meer dan vijfhonderd jaar terug gesticht door de Spaanse conquistadores, is adembenemend. Overal tijdens mijn dooltocht door het oude stadshart zijn de koloniale gebouwen overschaduwd door futuristische hoogbouw. Het vloekt niet, het oogt harmonisch.

Verder dan de Plaza Herrero moet je niet lopen: als zelfs een oude man met een handgebaar duidelijk maakt dat de wijk Chorrillo

onveilig is, is rechtsomkeer aangewezen. Dan is de Casco Viejo, de oude dame met haar pleinen en kerken, regeringsgebouwen, barokke huizen en stadsmuren een wandeling door eeuwen van Spaanse glorie. Koloniale trots wisselt af met gerenoveerde elegantie van caféterrassen, restaurants en gezellige marktjes waar vrouwen in klederdracht ambachtelijke producten slijten. Musea, art deco gevels en partituren van duizenden elektriciteitsdraden, de zee onder de stadswallen, een standbeeld van vrijheidsheld Simon Bolivar, schoenpoetsers en fiere hoedenmakers: “señor, quieres un paja toquilla?”, vraagt een winkelier. Dat simpele woord, strohoed, staat voor een van de iconische hoeden op aarde, de panama waarmee Humphrey Bogart indruk maakte. De verkoper rolt de panama op, plooit de randen en zegt z’n prijs. Niet zo duur, maar elegant, een wit kunstwerkje met zwart lint, een Ecuadoriaanse erfenis, gemaakt van knopen en gevlochten stro. Flaneren krijgt plots stijlvolle allures in deze oude Casco, een gezellig anachronisme dat, net zoals de ruïnes van Panama Viejo door oprukkend regenwoud worden belaagd, steeds meer omsloten raakt door een decor van fonkelende hoogbouw.

DANSEN IN DE REGEN

Wachten in de kroeg, beetje donker, beetje groezelig, maar het Atlas-biertje is lekker koud en het uitzicht over de rivier bij Chagres veelbelovend: een bruin lint tussen de groene weelde van het regenwoud, zo immens dat het ondoordringbaar wordt. Maar de gemotoriseerde kano brengt me naar ‘el interior’, het diepe binnenland van Panama, overdadig rijk aan fauna, flora en mensenstammen, die de omgang met de stadsbeschavingen op een laag pitje houden. Zo eenentwintigste-eeuws de hoofdstad zo tijdgestold is dit nog altijd onbekende binnenland dat met natuurparken, vulkanen en regenwouden meer dieren en vogels telt dan het ecologisch roemrijke Costa Rica. Oostwaarts strekt dit groene tapijt van de provincie Darién zich met haar nog ongerepte wildernis en inheemse volkeren uit tot tegen de grens met Colombia. Reigers en slangenhalvogels langs oevers en moerassen pronken als beschermengelen. De dorpsjongen die de kano bestuurt, wisselt van kledij: in plaats van jeans en T-shirt draagt hij niets dan een schootsvelletje. Zo is hij veel mooier, zelfbewuster en beter voorbereid op zijn thuiskomst. Waarom dragen ook wij niet zo’n lapje om te verbergen wat schaamteloos mag zijn? Thuis bij de Emberá, in een dorp van slechts enkele hutten op stelten, ontvangen mannen, vrouwen en kinderen me in de casa comunal, met een maaltijd van vis en banaan, met handwerk, muziek, legenden uit het woud, verhalen over hun leefwijze en onopvallend sjamanistische symbolen. Wederzijdse rituelen bij deze oude krijgers, die ooit berucht waren voor hun blaaspijpen met giftige pijlen: een zelfgebrouwen drankje, een rondedans van de geometrisch beschilderde vrouwen, ik koop een apenmasker en klim met een paar kinderen naar het schooltje, het begin van hun afscheid uit een vertrouwde oerwoudwereld. Ze maken tekeningen op het bord, met krijt en verbeelding antwoord ik met een vogel met lange snavel. “Tucán piquiverde”, zegt een meisje die haar kleine zus op de heup draagt, terwijl gulle regen

als een natuursymfonie op het bladerdak tokkelt. Toekans zijn de
prachtvogels van Panama.

Verschenen in Weekend Knack, 11.04.2012.

